

De natuur in februari (2)

NATUURDAGBOEK

Curaçao kent ook seizoenen, maar dan in concepten van droge tijd, regentijd en de overgangsperioden hiertussen. Met de afbakening van de door de mens gecreëerde kalendermaanden is er elke maand wel iets bijzonders te ontdekken in de semi-aride ecologie van het eiland. In 2024 schreef ik voor elke maand een 'Natuur in...' -artikel met de spotlight op de meest interessante natuurverhalen die iedereen met wat interesse zelf kon observeren. Dat was slechts het tipje van de ijsberg. Daarom ook in 2025 een geheel nieuwe serie voor elke maand, met weer totaal andere verhalen. Geniet ervan en ga zelf ook naar buiten om deze verhalen zelf te ervaren!

TEKST EN FOTO'S MICHELLE PORS-DA COSTA GOMEZ

Transitie

De natuur van het eiland is eigenlijk altijd in transitie. Tussen de expliciete droge tijd en natte tijd zitten perioden van overgang die soms best lang

kunnen duren. Denk aan de periode van het carnaval, zo rond februari/begin maart, waarin de droge tijd toch al wel op deur klopt, maar waarin er bijna al-tijd wel wat regenbuien zijn die de carnavalsstoeten in het honderd dreigen te laten lopen. De

periode waarin de regentijd eigenlijk al voorbij is maar toch nog geen afscheid wil nemen. Als mens zijn we heel erg geneigd om patronen te willen zien in onder andere klimatologische omstandigheden en daar heel rigide mee om te gaan. De geschiedenis leert echter dat we het niet zo zwart-wit kunnen maken omdat er elk kalenderjaar met het weer wel iets gebeurt dat anders is dan het jaar ervoor. En helemaal nu door de opwarming van de oceaan, bepaalde patronen helemaal anders aan het worden zijn.

Februari is echt een transitie-maand. Het regent af en toe nog een beetje maar toch is al goed te zien dat bepaalde planten langzaam maar zeker in droogteslaap gaan. De blaadjes worden oranje of geel en vallen al af. De meeste planten bloeien niet echt meer maar zijn nu bezig met de vruchtvorming of zaadverspreiding, en je ziet dat veel tuinvogels weer in grotere aantallen aanwezig zijn in de tuin. Een van de planten die dankbaar gebruikmaakt van deze periode, door te bloeien op het moment dat ander voedsel schaarser begint worden is de infrou,

of Spaanse juffer zoals de plant in het Nederlands wordt genoemd. Ook in de regentijd heeft de plant bloemen, maar de echte bloeispuurt komt in deze transitieperiode pas echt. Veel planten zitten helemaal vol met bloemknoppen, prachtige geel bloeiende bloemen en nog groene vruchten. Dat deze bloei-explosie noodzakelijk is voor het overleven van veel dieren in de natuur is heel makkelijk te zien. Het is een gezoem van jewelste met tientallen bijen en wespen die de bloemen bezoeken (zie foto), vlinders die een plekje zoeken om bij de nectar te komen en ook een scala aan vogels die ruzie maken om het eiwitrijke stuifmeel en de zoete nectar te bemachtigen. Zowel de twee soorten kolibries als de oranje en de gele troepiaal en de suikerkerdies bezoeken de bloemen veelvuldig. En hagedissen en leguanen doen zich tegoed aan de bloemblaadjes en knoppen.

Spinnen in de transitieperiode

In de droge tijd zijn spinnen vaak moeilijk te vinden. Ze stoppen zich en zullen vooral



De Amerikaanse zilverreiger in prachtig broedkleed. De dieren kunnen de veren overeind zetten en dat combineren met 'danspasjes' om indruk te maken op de vrouwtjes.

overdag, wanneer de zonintenseit op zijn hoogst is, niet open en bloot in een web gaan zitten. Tijdens de regentijd in december en begin januari zul je ze veel actiever zien tijdens de dag uren omdat het dan relatief koeler is en ook insecten dan dus actiever zijn. In de periode van transitie tussen de natte en de droge tijd zul je ze vaak nog wel in de ochtenduren en late middaguren actief bezig zien met het bouwen van een web of het inwikkelen van een prooi die in het web is vast komen te zitten. Wanneer het warmer wordt, zullen ze zich verstoppen op een donkere koele plek. In de tuin en in de mondi kun je best veel soorten spinnen tegenkomen, de diversiteit die er is begint stukje bij beetje duidelijker te worden dankzij allerlei onderzoeken die er plaatsvinden. Twee soorten die je in de tuin kunt tegen komen zijn de araña pinda (silver garden spider of silver argiope) met een prachtige stevig web met her-

kenbare zigzagpatronen en de *Leucauge argyra* die ook wel de garden orb weaver wordt genoemd, een naam die echter voor veel spinnen wordt gebruikt. Deze soort leeft soms in grotere groepen waarbij er verschillende spinnenwebben vlak bij elkaar worden gemaakt de gebruikmaken van dezelfde ondersteuningslijnen. (De foto in dit artikel heeft eerder onder de noemer *Leucauge venusta* in deze krant gestaan, maar dat was een onjuiste id. De *Leucauge venusta* heeft rode vlekken in de vorm van een smiley face op het achterlijf en geen dikke witte strepen zoals deze op de foto).

In bloei

In dammen waar het wel vochtig is geweest maar waar geen water meer staat zullen bepaalde planten nu in optima forma gaan bloeien. De zapata di la reina (*Clitoria ternatea*) is daar een voorbeeld van. Dit plantje komt oorspronkelijk niet voor in de flora van het eiland maar is af-



De totolika di awa of de Amerikaanse steenloper (*Arenaria interpres*).

komstig uit Azië. Het is al vroeg in de geschiedenis op het eiland terechtgekomen en komt op bepaalde plekken nu ook in het wild voor. Zodra het water uit de dammen is verdampt en de bodem zon krijgt ontkiemen de zaden. (Ook als de dam niet vol heeft gestaan met water maar er wel voldoende regen is gevallen om de grond vochtig te maken). De klimopachtige plant woekert over de bodem en over struiken heen en zal dan prachtig in bloei staan met de diepblauwe bloemen. Ze bloeien maar enkele uren, zodra het te warm wordt sluiten ze weer en sterven af.

Een boom die ook graag in de voedzame en vochtige bodem van een dam groeit is de relatief zeldzame bonchi strena (*Parkinsonia aculeata*). Het is een boom die een beetje doet denken aan een naaldboom, maar dat is het niet. Het behoort tot dezelfde familie als de zapata di la reina: de Fabaceae of vlinderbloemenfamilie waar ook de bo-

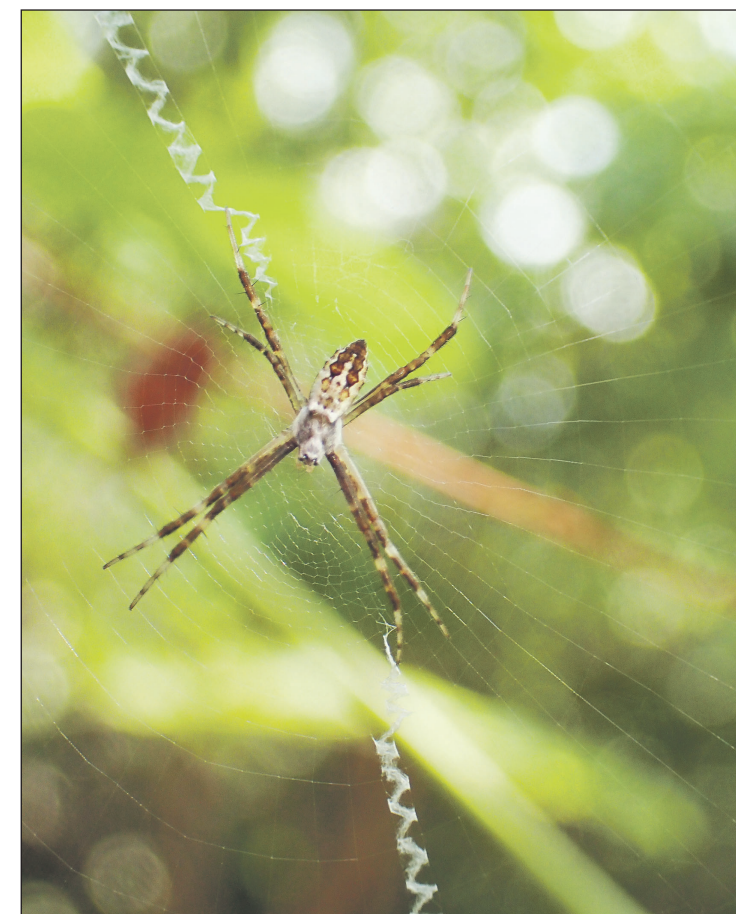
nen toe behoren. Je kunt het boompje ook later in het jaar bloeiend vinden. Maar er is geen bloeiperiode zo intens als de transitieperiode tussen de natte en de droge tijd.

Broedkleed

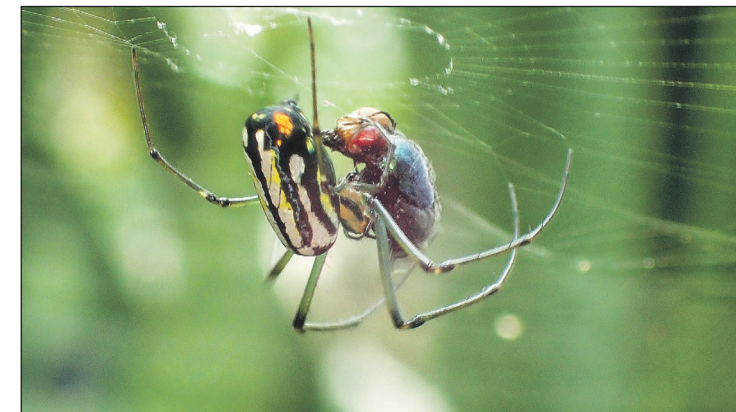
Niet alle vogels veranderen extreem van verenkleed in de broedperiode. De troepiaal blijft bijvoorbeeld net zo oranje als altijd, maar wordt alleen wat agressiever als het zover is. Een vogel die wel een prachtig verenkleed krijgt in de broedtijd, met als functie om diepe indruk te maken op de vrouwtjes is de lady with the golden slippers oftewel de Amerikaanse kleine zilverreiger. Deze vogel ontwikkelt lange engelachtige veren die als versieringen opgezet kunnen worden en waarmee het dier heen en weer schudt om indruk te maken. Als hij een vrouwtje tegenkomt waarop indruk gemaakt moet worden gaat er ook meer bloed naar de bloedvaten in snavelaanzet, waardoor deze dieporanje kan kleuren. Een prachtig visueel schouwspel.

Overwinterraars

Ook in andere maanden kom je trekvogels tegen op het eiland die toch besluiten om niet verder te trekken en op het eiland te overwinteren. Een van de vogels die dat elk jaar doet, in best grote aantallen, is de totolika di awa of de Amerikaanse steenloper. Met de roodbruine veren en oranje pootjes is dit diertje vaak te zien langs de oevers van het Waagat en de Sint Annabaai, maar ook langs de Koredor en natuurlijk op Klein Curaçao. De vogels wandelen gemoedelijk langs de kust terwijl ze met hun speciale snavel tussen de stenen in gaten zoeken naar ongewervelde dieren om te eten. Daarbij keren ze ook vaak steentjes om. Dit gedrag heeft ze in het Engels



De araña pinda, silver garden spider of silver argiope (*Argiope argentata*).



De *Leucauge argyra* die ook wel de garden orb weaver wordt genoemd.

de naam ruddy turnstone opgeleverd.

Een andere vogel die, weliswaar in veel mindere aantallen, elk jaar overwintert op het eiland is de willet. Een flinke vogel op hoge grijsgroene poten en een dikke lange snavel met

opvallende lichtgrijze aanzet. De dieren houden van beschutte plekken in binnenwateren waar ze tussen de mangrove-wortels bijna verdwijnen in de achtergrond dankzij hun schutkleur. Ze staan meestal tussen andere steltlopers in.

MAILINGLIST VOOR NATUURPUBLICATIES EN ANDERE ACTIVITEITEN

Wie interesse heeft in de ontwikkeling van nieuwe boeken, natuurartikelen en andere publicaties omtrent de natuur van Curaçao, inclusief workshops, cursussen enzovoort kan zich aanmelden voor onze nieuwe mailinglist. Zodra we leuke updates hebben krijgt u vanzelf een mail met alle noodzakelijke informatie op een rij. Wilt u op de mailinglist stuurt u dan een mail naar michelle.dacostagomez@gmail.com.

NATUURFOTO'S MAKEN

Hou je van foto's maken van de natuur op het eiland, of wil je graag genieten van anderen foto's die gemaakt zijn in de natuur van Curaçao? Dan kun je nu deel uitmaken van de Facebookgroep met de naam Curaçao Nature Photography. Met bijna 11.000 leden is deze groeiende groep een bron van inspiratie en prachtige foto's van de natuur van het eiland.

VRAGEN OVER DE NATUUR IN HET ALGEMEEN

Heb je een vraag over de natuur dan kun je die stellen in een mail aan het bovenstaande e-mailadres.



De willet (*Tringa semipalmata*) is vrij schichtig.

Caribbean Footprint Magazine weer online!

Het online natuureducatie magazine www.caribbeanfootprint.com heeft een nieuw jasje gekregen en is, na een paar jaar offline te zijn geweest, weer online te lezen. In 2012 startten we met het online magazine waarop we niet alleen de artikelen publiceerden die in het Antilliaans Dagblad verschenen, maar ook focusten op het toegankelijk maken van de tientallen jaren aan wetenschappelijk onderzoek naar de natuur op het eiland Curaçao en de naastgelegen zuster-eilanden Bonaire en Aruba middels blogposts, documentaires, foto's, rapportages, interviews en publicaties die te downloaden waren. Na acht jaar werd het echter steeds moeilijker om de site virus- en hackervrij te houden door de veroudering van het ondersteunend

platform. In 2021 ging de site dan ook offline. Gezien de gestaag groeiende interesse voor de natuur van het eiland en de grote hoeveelheid vragen hierover, via de mail en op social media, werd het opportuun het magazine online weer op te starten. In een nieuw magazine-achtig jasje waarop niet alleen nieuwe artikelen en informatie, maar ook langzaam maar zeker de schat aan informatie-stukken van de oude site worden teruggeplaatst. De posts en artikelen worden nu in het Engels en Nederlands geplaatst. Het is de bedoeling om in de toekomst ook het Papiaments toe te voegen als taal, indien daar behoefte aan is en we daarvoor extra assistentie kunnen krijgen.

i caribbeanfootprint.com



Bloem van de zapata di la reina (*Clitoria ternatea*).



De bijzondere bloemen van de bonchi strena (*Parkinsonia aculeata*).



De nectar en stuifmeelrijke bloemen van de infrou zijn van groot belang voor de overleving van heel veel diersoorten in de transitieperiode tussen de natte en de droge tijd.